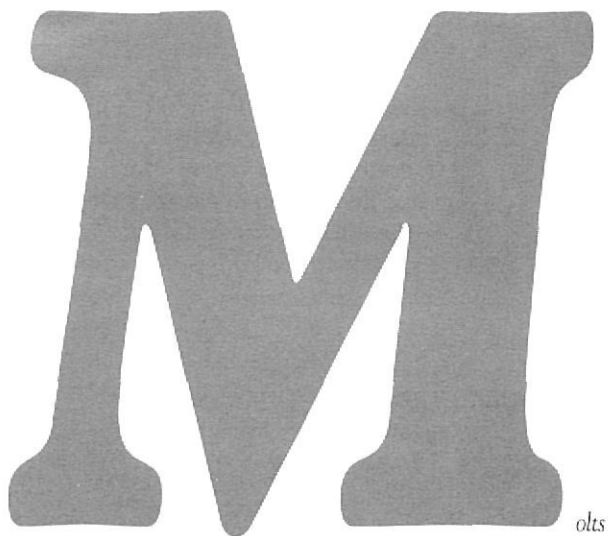

Mossèn Fuentes, la vida de l'Institut Vell

Text: Xevi Planas

Parlar de mossèn Fuentes és parlar de l'Institut Vell de Girona i és parlar d'una generació tallada pels sotrats de la Guerra Civil. Mossèn Manel Fuentes manté, als seus 85 anys, una memòria fèrtil que li permet evocar uns temps en què l'educador concebia la seva feina com un acte d'amor, més que com una professió. Quan ell hi va començar a ensenyar Grec, l'Institut Vell de Girona era, simplement, l'Institut. Tots els estudiants de les comarques gironines, tard o d'hora, hi acabaven passant.

Fotos: Josep Maria Oliveras

*olts
dels qui us coneixen pensen que vai néixer
a Girona, però en realitat sou de Navata.*

– «El meu pare era de Salamanca i quan jo vaig néixer ell era el cap de la Guàrdia Civil a Navata. Un germà meu va morir quan tenia un any i jo vaig ser, per tant, l'únic noi de la família, tot i que tenia tres germanes. De Navata, el meu pare va ascendir a Olot, on estava molt bé i era molt ben considerat. I d'Olot, en unes circumstàncies una mica difícils per al meu pare, vam venir a Girona. Vam

arribar a Girona el 16 de juliol del 1914. El quarter de la Guàrdia Civil era llavors a Sant Pere de Galligants».

– *A quin col·legi anàveu?*

– «Anava als Germans de les Escoles Cristianes de la Salle, del carrer de la Rutlla. I ara precisament visc al carrer de la Salle, número 6, on era llavors el pati del col·legi. En aquella època, el col·legi era al carrer de la Rutlla, i més tard hi va haver el Tribunal Tutelar. Ho recordo tot perfectament. Encara a hores d'ara cada dia tinc una pregària singular pel germà Santiago, que va ser durant molts anys mestre de novicis, i pel director del col·legi, el germà Serafi».

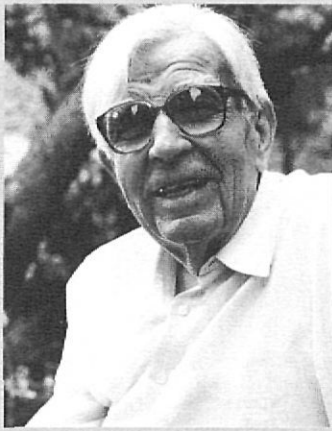
– *Com van respondre els vostres pares al vostre desig d'entrar al Seminari?*

– «El meu pare tenia molt d'interès en què fos guàrdia civil, però jo, després d'una mica de polèmica, vaig entrar al Seminari, tot i que em va obligar a fer el batxillerat».

– *A l'institut, ja vai coincidir amb un seguit de joves culturalment molt inquiets...*

– «Sí. Hi vaig tenir de companys en Jaume Vicens Vives i en Santiago Sobrequés, que eren grans amics meus. Hi feia assignatures soltes, no tot el curs

Manel Fuentes i Geli va néixer el 12 d'agost de 1907 a Navata, fill d'un guàrdia civil de Salamanca destinat a aquesta població. Va ordenar-se sacerdot i després va llicenciar-se en Clàssiques a la llavors acabada d'estrenar Universitat Autònoma de Barcelona. Va ser capellà de la parròquia de Sant Feliu, de Girona, abans de convertir-se en el mossèn de la clínica Muñoz, on va estar-se 24 anys. A l'Institut Vell, era professor de Grec, però les circumstàncies el van obligar a fer classes també d'Anglès, Francès, Alemany, Llatí, etc. En aquella escola de tolerància, va esdevenir, de fet, un mestre d'humanitat en el sentit més ampli de la paraula. Company de generació de Coquard, Estrach, Fraga, Pasqual, etc., va ser també amic íntim d'algunes de les personalitats més rellevants de la cultura gironina d'aquest segle: Jaume Vicens Vives, Santiago Sobrequés, Josep Maria Corredor...

Home cordial, simpàtic, obert, tolerant, elegant, bromista, melòman, lector voraç, mossèn Fuentes era dels qui llegia *Le Monde* quan a Girona encara gairebé ningú no sabia que existís aquest diari francès i dels qui incitava a una certa conspiració de saló en les animades tertúlies sota el franquisme. Ara li sap greu que els infants no puguin tenir mestres com els d'abans i lamenta que l'infart que va patir l'impedeixi passejar tan sovint com ho havia fet els diumenges per Sant Daniel.

sencer. A Física i Química, el senyor Camps, que era un home extraordinari, em va amargar molt. M'estimava molt, però això no treia que algunes vegades a classe, quan em volia preguntar, deia: «Li preguntarem al capellà», i així els nois també em deien «el capellà». Quan vaig fer l'examen d'ingrés a la Universitat, el 1934, em vaig trobar que qui vigilava els exàmens era en Jaume Vicens Vives, que em va dir: «Manel, com va això!». «Estic molt espantat, Jaume», li vaig respondre. «No, home, no, què has d'estar espantat!», em va replicar ell. De professor també hi havia el pare Batllori, entre altres. Per a nosaltres va ser una època molt maca, la de l'inici de la Universitat Autònoma de Barcelona».

“

El meu pare
tenia molt d'interès
en què jo fos
guàrdia civil

”

— Hi vau estudiar quan ja éreu sacerdot...

— «Sí. Jo em vaig ordenar capellà als 22 anys, d'acord amb un escrit de Roma que deia «Bajo la vigilancia de un sacerdote anciano». No podia predicar ni confessar. Em van portar, doncs, de professor al Col·lell, on vaig estar dos anys, ja que després hi va haver dificultats, perquè la cosa no anava gaire bé políticament. Llavors a mi i a mossèn Agustí Casanova ens van enviar a Barcelona, perquè deien que hi faríem més profit que no pas si ens quedàvem a la banda de Girona, ja que, segons ells, no teníem gaire afectió pastoral».

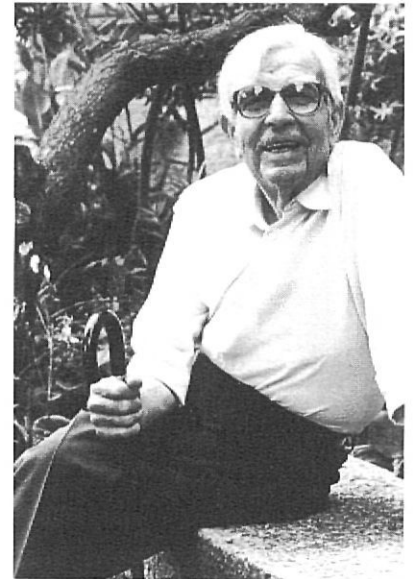
— Què hi vau anar a estudiar, a Barcelona?

— «Primer hi anava per fer Filoso-

fia, perquè hi havia en Xirau, de Figueres, que valia molt i ens aglutinava a tots. Al final, però, vaig acabar fent Clàssiques i el 1941 ja vaig venir de professor de Grec a l'Institut de Girona, abans d'anar-me'n, el 1945, a Baeza —on vaig trobar-me en Vicens Vives, que també hi havia estat—, quan vaig treure les oposicions. Tant ell com en Sobrequés eren tan bons... La seva mort, quan encara era molt jove, va ser per a mi extraordinàriament terrible».

— Quan el 1941 vau començar a fer classes a l'Institut de Girona, amb qui vau coincidir?

— «Hi havia en García López, un gran amic amb el qual ja havíem estudiat junts a l'Autònoma; el senyor Gener, que era un director amb un gran

cor... El senyor Gener sempre em demanava que no féssim animalades, perquè ell, pobret, estava ficat a dins de la Falange».

— Sempre més us vau estar a l'Institut de Girona?

— «Sí. Vaig estar un curs a Baeza, però després vaig demanar comissió de serveis i ja em vaig quedar a l'Institut de Girona: del 1941 al 1977, quan em vaig jubilar, als 70 anys».

— Ensenyàveu bàsicament Grec?

— «Sí. Però també tot el que fes falta. Tapàvem forats. La meua assignatura era la de Grec. Però també vaig ensenyar tot el que se'm va presentar: Alemany, Francès, Anglès, Llatí, etc. Aquell institut era nostre. Nosaltres n'estàvem molt contents. Era gairebé l'únic col·legi de segon ensenyament que hi havia i, per

tant, teníem tots els nois de Girona o els examinàvem tots. El nostre pas per Girona va ser notable, en el sentit que li vàrem fer molt de favor. No vam tenir miraments. Tant els Germans Maristes com els de la Salle estaven sempre a la nostra disposició».

– *També vaiu estar molts anys vinculat a la clínica Muñoz, de Girona...*

– «Jo ja coneixia l'avi Muñoz, que era metge militar i ens portava a tots els de casa. Recordo, per exemple, que ens va visitar quan va haver-hi la famosa grip de l'any 1918. Quan van inaugurar la nova clínica, els de can Muñoz em van demanar que hi anés de mossèn. Va ser una cosa feta. Jo els vaig insinuar que no havia fet mai cap pastoral. Però no hi va haver manera. Hi vaig estar 24 anys,

“

A l'Institut
érem cristians
sense que
ho semblés gaire

”

fent-hi de capellà de la clínica, fins que vaig tenir un infart. Ara hi continuo tenint contacte i m'hi sento una mica com a casa meva».

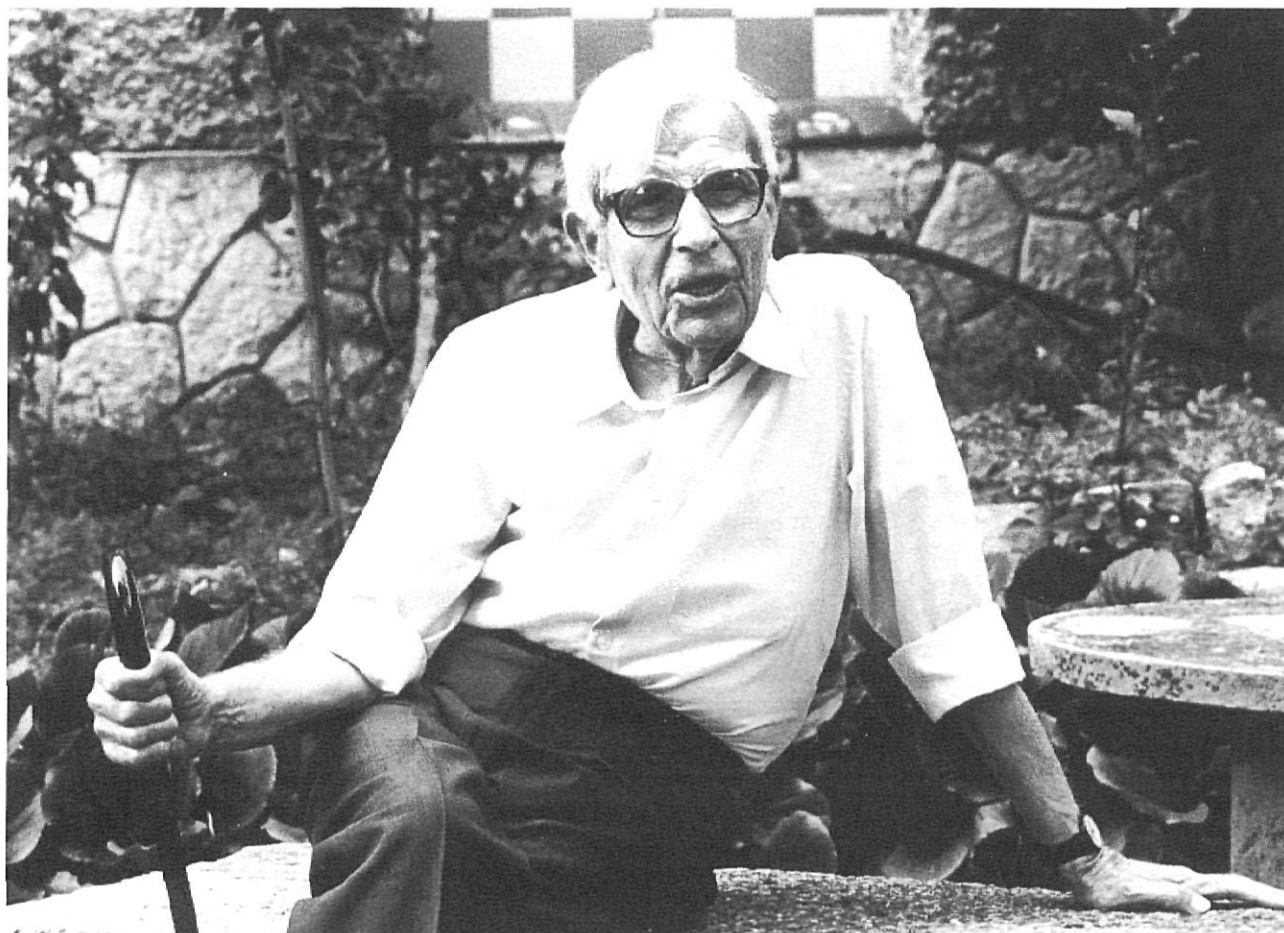
– *Vós teniu fama de ser un home a qui li agrada molt la tertúlia...*

– «Sempre m'han agradat i encara en faig, de tertúlies. Cada dia vaig a la confiteria Verdaguer i hi faig veure que llegeixo el diari, per engegar-ne una. N'havíem fet moltes a can Carbó, la llibreria que hi havia hagut al capdamunt de la Rambla. Sobretot en fèiem a l'Institut, entre classe i classe, amb en García López, que era un home molt brillant, en Gassiot, en Ruiz...».

– *Eren unes tertúlies que gairebé esdevien conspiracions de saló...*

– «Sí. I també és veritat que m'ha agradat fer-me amb gent més o menys

intel·lectual i a la qual li agradi la música, de la mateixa manera que havia estat ficat de jove amb la Federació de Joves Cristians. En aquell institut érem cristians sense que ho semblés gaire. Ara trobo a faltar la llibertat, la tolerància i l'estimació molt gran que inspiràvem als nois».

– *Vós també éreu amic de Josep Maria Corredor...*

– «En Corredor era un gran amic meu. Em sap greu parlar de la seva mort, perquè va ser com va ser. Ei, que consti, jo sempre ho he dit: «Senyor, suposo que el deveu tenir al Cel, en els vostres braços». Quan penso en en Corredor, penso en una germana que tenia que era monja adoratriu. A les festes del Sagrat Cor, que en aquells convents se celebraven molt, ell i jo fèiem d'escolans. Ja vaig coincidir a l'Autònoma amb ell i després vaig estar anant i tornant moltes vegades de Perpinyà, com en Coquard, per en Corredor. En Corredor tenia pocs anys menys que jo, però és com un germà i me l'estimo com un germà, amb el desig i l'esperança que sigui al Cel. Era un gran home i un gran cristià, ho entenguin

com ho vulguin entendre. Ell es va suicidar tirant-se des de la torre del Castell de Perpinyà perquè es va anar trobant cada cop més malament, perquè ell, pobret, era depressiu. La seva filla i les seves nenes són com la meua família, i sempre em vénen a veure quan són a Girona. De sang, no tinc cap parent directe. Per a mi, però, elles són de la meua sang i n'estic molt content,

“

Vam ser capaços de superar
tot el que hi va haver
de terrible
en la Guerra Civil

”

com ho estic del fet que en Coquard sigui com un germà, com ho és l'Enric Mirambell o l'Estrach. Si no fos per aquestes persones, no sé què seria».

– *Fins a quin punt us sentiu membre d'una generació marcada pel tall de la Guerra Civil?*

– «Estic tranquil perquè veig que tot el que hi va haver de terrible en la Guerra Civil vam ser capaços de superar-ho. Nosaltres vam fer el que vam poder. Vam intentar aplicar la tolerància i evitar les marginacions de tot tipus, també les polítiques, tot i que ens poguéssim fer de mal veure pels sectors més conservadors. El nét d'en Carles Rahola, per exemple, treia matrícules d'honor».

– *Les pressions devien ser fortes...*

– «En prescindíem totalment».

– *I el bisbe, què deia?*

– «No m'hi acostava gaire, així no em podia renyar. El 1942 o el 1943, em va fer anar cada diumenge a dir missa a Santa Coloma de Farners. Llavors vaig aconseguir que el rector de Santa Coloma em deixés anar-hi amb un tren que sortia a les deu i que parava a Sils, i que després pogués tornar a dinar amb els de casa. La jugada del senyor bisbe, però,

havia estat una mica lletja, de cara a mi, però com que no m'hi vaig acostar mai més... Els professors de Religió tampoc no ens eren gaire favorables, perquè volien que féssim la classe tal com la volien ells, i nosaltres vam dir que no».

– *Quan ara sentiu parlar de la crisi escolar, de la reforma..., què en pensen?*

– «De vegades, amb ex-alumnes que ara són professors, com la Rosina Lajo i d'altres, els dic: «És que ara no teniu una estimació pels nois com la que abans teníem per vosaltres...». I ells em diuen: «Oh, això era en els teus temps». I jo els responc: «Home! Els temps us els heu de fabricar una mica vosaltres...».

– *L'actitud que manteníeu en aquella època era arriscada o formava part d'una aventura una mica inconscient?*

– «Mai no vaig pensar que pogués passar res, potser perquè el senyor Gener em donava molta confiança. Més aviat devia ser ell que patia, en una reunió que pogués tenir a la Falange, on potser li deien que nosaltres érem separatistes, tot i que no ho érem. Nosaltres ens estimàvem el que era nostre i prou. En Gener sempre va aguantar molt per nosaltres, molt més que en Florit, un ca-

tedràtic de Llatí que va venir després de director».

– *A part de no tenir contacte amb el bisbe, en general tampoc no teníeu gaire relació amb l'Església? Anàveu per lliure?*

– «Jo estava a la plaça de Sant Pere de Galligants, i estava adscrit a Sant Feliu. Aquella parròquia anava molt bé: te'n podies desfer molt fàcilment, de les coses. Jo anava a dir missa a la parròquia

cada matí, fins que llavors vaig anar a can Muñoz. Tenia, per tant, una categoria especial que m'ajudava a ser com era. Tenia un contacte molt directe amb la gent, com ho demostra el fet que l'endemà passat de cantar missa, caminant pel carrer del Llop, em criden des d'una casa de prostitució que hi havia i em diuen: «Ay, padre, padre, suba usted, que la señorita se está muriendo». Vaig haver de pujar a dalt i la vaig confessar, pobreta. Vaig anar cap a la parròquia a buscar els sagraments, li explico al senyor rector i m'engega: «Desgraciat, què has fet?». Jo vaig quedar una mica perplex. «L'he confessada i ara vaig a donar-li els sagraments», vaig intentar respondre. «De cap manera, em va interrompre, i em va assegurar que havia d'esperar no sé quina litúrgia que ell mateix devia inventar-se. Les gitanes també em paren pel carrer i em saluden. Jo sempre he pensat, però, que no en sabia tant com mossèn Martirià Brunsó, que era un gran home i un sant. Sempre que he pogut, he fet com ell, sobretot en caritat amagadeta, que deia ell».

Xevi Planas

“
Al palau del bisbe
no m'hi acostava gaire;
així
no em podia renyar
”